

De Stichting Beheer Kunstcollecties Blaricum en Laren

(die sinds 1 april 2019 bestaat) heeft naar aanleiding van de benoeming van Nanning Mol besloten om de portretten van de laatste zes burgemeesters tentoon te stellen in het Raadhuis. Toen kwam ook de behoefte om wat achtergronden te kennen en viel het op dat Van der Ven een afwijkende keten droeg. Burgemeester Elsen overigens heeft géén keten om op het portret. Het verhaal gaat dat, aangezien hij een kettingroker was, de sigaret in zijn handen symbool staat voor de 'ketting'. Gelukkig niet in de vorm van een gespiegelde noch ontspiegelde S...

Dit is de eerste gelegenheid voor de Stichting Beheer Kunstcollecties Blaricum en Laren die zich voordoet om werken uit het depôt tentoon te stellen. Dat het zoveel vragen oproep en het een Sherlock Holmes-achtig tintje kreeg, geeft maar weer eens aan hoe spannend het kan zijn in een plaats als Laren.

Nanning Mol: heel veel genoeg bij het 'meesteren' over zoveel bijzondere burgers in zo een bijzonder dorp!

Namens de Stichting Beheer Kunstcollecties Blaricum en Laren,

Antoinetty van den Brink

Bronnen: archief van Historische Kring Laren, Gooi en Eemlander en Laarder Courant De Bel.

Foto's van Elbert Roest en Rinske Krusinga door Studio Kastermans evenals de foto van de drie ketens. Overige foto's Gemeente Laren.

Kettingreactie

Naar aanleiding van het artikel over de burgemeesters in het Larens Journaal (nr. 267, 6 september 2019), werd ik gebeld door mevrouw Lidy Holst. Zij is de dochter van burgemeester Van der Ven. Als jong meisje was ze bij de inhuldiging van haar vader in juli 1946. 'We zaten op een platte kar en ik moest oranje sokjes aan', herinnerde ze zich.

Zij vertelde me over de keten die ook in 1968 zo mooi door Rölling op het portret van haar vader is weergegeven. Het raadsel hoe het kan dat Van der Ven de Velthuijsenketen in 1968 droeg terwijl die pas in 1973 aan de gemeente is aangeboden, is opgelost: het was namelijk niet de Velthuijsenketen!

Mevrouw Horst heeft nog steeds de keten van haar vader in haar bezit. De penning (met Rijkswapen en het wapen van Laren) was eigendom van de gemeente en die is teruggegeven. De Van der Ven-keten, daar is een ceintuur van gemaakt: de haakjes om de keten mooi verdeeld over de revers te laten hangen, zijn verwijderd en het slot aangepast. Haar moeder, voor wie de ceintuur bestemd was, heeft het 'ding' nooit gedragen.

Blijft de vraag waar de keten is die in 1973 aan de gemeente is aangeboden? In 2002 nog door Ton Kastermans gefotografeerd. Waren er standaard-ketens te koop? Van der Ven namelijk droeg zijn keten al in Wijk bij Duurstede, waar hij in 1934 werd beëdigd. De schakels hebben dezelfde vorm als de Velthuijsenketen. (Dat riep bij ons dus vragen op...)

Ja, één keten is boven water gekomen, maar het is niet de Velthuijsenketen. Fijn dat Lidy Horst haar herinnering wilde delen: nu weten we van het bestaan van maar liefst vier ketens.

Zou je dit nu een kettingreactie kunnen noemen?

(1934, Wijk bij Duurstede, privécollectie)

Schout, President, Maire of Burgemeester van Laren

Op 30 september 2019 wordt de twintigste burgemeester van Laren -sinds 1763- beëdigd: Nanning Mol. Na maanden van gesprekken en volgen van procedures en dit alles uiteraard zeer discreet, kwam de heer Mol als beste kandidaat voor ons dorp uit de bus! De waarnemend burgemeester, Rinske Krusinga nam op 5 september j.l. afscheid van de bewoners.

Waar anderen een aantal maanden waarnamen, was Krusinga met twee jaar 'diensttijd' de langstzittende waarnemend burgemeester én de eerste vrouw in dit mooie ambt in Laren. (Larens Journaal nr. 267)

De burgemeesters op een rijtje

We kijken even terug in de tijd. Misschien een beetje saai, maar we proberen zo volledig mogelijk te zijn en het is belangrijk voor tweede deel van het verhaal.

De eerste burgemeester van Laren was Cornelis Hoogeveen, van 1763 tot 1800, zijn zoon Dirk volgde hem op tot 1810. In dat jaar werd Christiaan Velthuysen (niet Velthuijsen zoals de straat in Laren nu heet) benoemd tot President van Laren. Bij zijn aantreden was hij vijfendertig jaar. Na één jaar al werd Hendrik Mijnsz. Calis Maire van Laren voor vier jaren. Rut Koppen werd weer 'gewoon' burgemeester en op 1 mei 1817 werd Jan van den Brink Tzn. Schout van Laren voor bijna zesenvertig jaar! Hij was en is daarmee de langstzittende burgervader. Na twee burgemeesters uit de familie Velthuysen -W. Velthuysen van 1863 tot 1877 en C.J. Velthuysen van 1877 tot 1909- werd de dertigjarige H.J.M. van Nispen van Sevenaer in 1909 benoemd en hij was tot mei 1943 onze eerste burger. Anderhalf jaar hebben we A.W. Knipscheer als (N.S.B.) burgemeester gehad, maar in mei 1945 konden we gelukkig Van Nispen weer begroeten. In maart 1946 gevolgd door waarnemend burgemeester P.A.L. van Ogtrop voor ruim een jaar. Daarna nam Van Nispen het stokje (als waarnemend burgemeester) voor twee maanden over tot A.J.M. van der Ven op 1 juli 1946 aantrad. Deze is bijna tweeëntwintig jaar in dienst van het dorp geweest, gevolgd door N.W. Elsen, twaalf jaar en J. van Sant-

brink, drie maanden waarnemend. L.H.Th. Hendriks was van 1981 tot begin 2002 burgemeester toen hij het stokje overdroeg aan Elbert Roest die diende tot september 2017. Nu heeft Rinske Kruisinga (waarnemend) na twee jaar het stokje weer door gegeven aan Nan-ning Mol. Een eerbiedwaardige rij van personen (op één na, maar we vonden wel dat deze genoemd moest worden) die ieder op zijn of haar eigen wijze leiding gaven aan een heel bijzonder dorp.

Ambtsketen

Sinds januari 1853 was het verplicht voor burgemeesters om een ambtsketen te dragen. 'De onderscheidingstekenen, door de burgemeester te dragen, bestaan in een zilveren penning, hebbende een middellijn van veertig strepen en vertonende aan de ene zijde het wapen des Rijks, aan de andere dat der gemeente; de penning, hangende op de borst, hetzij aan een zilveren keten, hetzij aan een oranje zijden lint; de keten of het lint op beide schouders, aan de rok of het opperkleed vastgehecht', aldus het Koninklijk Besluit van 16 november 1852.

In 1909 is bij het aantreden van Van Nispen een ambtsketen gemaakt. De keten van de beide voorgaande burgervaders, een waardevol familiebezit, was door C.J. Velthuysen namelijk meegenomen. Deze keten uit de negentiende eeuw toonde naast het Rijkswapen, het wapen van Laren met een gespiegelde S.

De in 1909 gemaakt keten haalde in 2002 de pers. Wat was het geval? De Laarder Kees Veltman vond in 2002 een ketting in de struiken naast zijn huis, waarbij de eerste associatie was dat het wellicht van

de carnavalsvereniging was. Doordat het gemeentewapen er wel heel echt uit zag, besloot de familie Veltman ermee naar de gemeente te gaan. De toen zittende burgemeester Elbert Roest stond voor een raadslid. Immers, hij droeg zelf een ambtsketen die er verdacht veel op leek. Na enige navraag bleek de keten acht jaar geleden gestolen te zijn uit de kamer van de burgervader Hendriks. Deze vond het nogal gênant dat dat gebeurd was en in allerijl werd een keten nagemaakt aan de hand van foto's. Pas in 2002 dus kwam de bijna honderdjarige keten weer boven water of eigenlijk uit het struikgewas. Slechts een handjevol mensen was van dit 'geheim' op de hoogte. Elbert Roest heeft de keten uit 1909 in oktober 2002 in ontvangst mogen nemen van de heer Veltman, de eerlijke vinder, en er is toen

besloten deze in bruikleen te geven aan de Historische Kring Laren. 'Bij een calamitaire situatie kan ik dan altijd een beroep op jullie doen', sprak Roest. Slechts tweemaal is de keten uitgeleend. Eénmaal aan Roest en éénmaal aan Ernst Wortel in zijn functie als langstzittend raadslid. Roest had namelijk de (replica) ambtsketen mee op vakantie genomen. 'Voor het geval dat ...'

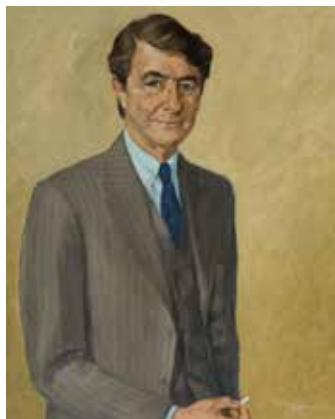
Om het nog ingewikkelder te maken, bestaan er geen twee maar drie ambtsketens van Laren. We kijken weer even terug in de archieven. Het is oktober 1973 als de heer W.Ch.B.P. Velthuisen uit Twello de in zijn bezit zijnde zilveren ambtsketen welke enkele van zijn voorouders als burgemeester hebben gedragen, wil schenken aan de gemeente Laren. De schenking –inclusief enkele archiefstukken– is in dankbaarheid door de raad van Laren aanvaard. Dit speelde in 1973. Maar, hoe kan het dan dat burgemeester Van der Ven, op een portret geschilderd in 1968, staat afgebeeld met de Velthuisen-keten? Nog een vraag die onbeantwoord is: heeft Jan van den Brink Tzn. deze keten als eerste gedragen? Het was immers vanaf 1853 verplicht om een keten bij officiële gelegenheden te dragen. Is het familiebezit geworden na door twee Velthuisen gedragen te zijn? Of was het een keten gemaakt in 1853 voor Van den Brink? En last but not least: waar is deze oude keten nu? In 1973 zou deze in de kluis gelegd zijn in een 'weinig eerbiedig doorzichtig plastic bakje met een stickertje oud erop'. Bijna dertig jaar later, in 2002, zijn de drie ambtsketens nog gefotografeerd door Ton Kastermans. Nu? Onvindbaar. Het is een bijzondere puzzel die vraagt om opgelost te worden.

H.L.M. van Nispen van Sevenaer

A.J.M. van der Ven

N.W. Elsen

L.H.Th. Hendriks

E.J. Roest

R. Kruisinga